

Remissvar på Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70)

Sammanfattning

Kungliga biblioteket (KB) har särskilt granskat hur utredningens förslag påverkar de enligt bibliotekslagen prioriterade grupperna barn, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter.

- KB anser att läromedel ska finnas i olika format, anpassade efter elevers och lärares behov.
- KB tillstyrker förslaget om tydligare officiell statistik för läromedel.
- KB anser att förslaget med en Läromedelsnämnd och kvalitetskriterier för läromedel är bra.
- KB tillstyrker förslaget om produktionsstöd till läromedel för elever med funktionsnedsättning och elever som tillhör en nationell minoritet.
- KB bifaller förslaget att eleverna inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska få tillgång till läromedel utan kostnad.
- KB ser positivt på att utredningen lyfter att kunskap om läromedel behöver förstärkas på lärarutbildningarna.
- KB är positiv till förslaget om teknisk innovation när det gäller digitala läromedel för elever med funktionsnedsättning.
- KB anser att förslaget även berör folkbibliotek och skolbibliotekarier.

Kungliga bibliotekets synpunkter på förslagen

En utgångspunkt för Kungliga bibliotekets remissvar är de enligt bibliotekslagen prioriterade grupperna;

- personer med funktionsnedsättning
- personer med annat modersmål än svenska
- nationella minoriteter
- barn och ungdomar

Tillgång till litteratur och biblioteksverksamhet för dessa grupper är ett viktigt fokus.

Utredningen lyfter fram pappersböcker som ett format av särskild vikt för läromedel. KB ser poängen med detta, men anser samtidigt att det är viktigt att digitala läromedel inkluderas.

Läromedel i pappersformat är ändamålsenligt för många elever. Även för många personer med funktionsnedsättning är det önskvärt att läsa på papper av tillgänglighetsskäl. Men för personer med exempelvis synnedsättning eller dyslexi är digitala format tacksammare, eftersom de tillåter att man tar del av informationen på andra sätt än via svarttext på papper. Digitala läromedel innebär också särskilda möjligheter till innovation vad gäller format och pedagogiska metoder.

Det bästa är att kunna erbjuda både digitala och fysiska format, vilket också utredningen anger att både lärare och elever föredrar.

7.1.1 Tydligare reglering av läromedel i skolförfattningarna

KB tillstyrker förslaget om tydligare officiell statistik för läromedel.

Kostnaderna för just läromedel bör skiljas ut i statistiken. Som också föreslås i SOU 2021:3 bör personalkostnader för skolbibliotekarier istället redovisas tillsammans med kostnader för pedagogisk personal i skolan. Det ger en tydligare bild över hur mycket resurser olika verktyg för lärande tar i anspråk.

7.1.2 Läromedelsnämnd

KB anser att förslaget med en Läromedelsnämnd och kvalitetskriterier för läromedel är bra.

KB vill poängtera vikten av att det finns kompetens om personer med funktionsnedsättning och de gruppernas behov inom nämnden. När det handlar om kvalitetskriterier bör ett av dessa vara att digitala läromedel harmonierar med de vanligaste lärplattformarna (en lärplattform är en webbaserad kursmiljö för kommunikation mellan lärare och elever) och är anpassade för interaktion mellan plattformarna.

7.1.3 Produktionsstöd

KB tillstyrker förslaget om produktionsstöd till läromedel för elever med funktionsnedsättning och elever som tillhör en nationell minoritet.

Utredningen förespråkar att Skolverket samarbetar med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Sameskolstyrelsen i utvecklingen av processerna runt produktionsstödet, eftersom det finns flerårig erfarenhet av sådant stöd vid dessa myndigheter. KB anser att det är ett bra förslag, som lämnar utrymme för myndigheternas specialkompetenser på området.

7.1.5 Kostnadsfria läromedel i kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå

KB bifaller förslaget att eleverna inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska få tillgång till läromedel utan kostnad.

Många av dessa studerande har låga inkomster och kan inte prioritera att köpa de läromedel som de har behov av för sin utbildning. Många gånger får de inte tag i litteraturen, vilket

äventyrar studierna. Eftersom det inte finns lagstadgade krav om skolbibliotek för vuxenutbildningen, använder många vuxenstuderande folkbiblioteken som sina studiebibliotek.

Folkbiblioteken har dock inte alltid kunnat möta den efterfrågan av litteratur som har funnits från de studerande, på grund av att efterfrågan varit omfattande. Behovet av kurslitteratur har ofta medfört att folkbiblioteken behövt prioritera vuxenstuderande framför andra målgrupper, men trots det har tillgången till kurslitteratur fortsatt varit bristfällig.

7.1.6 Lärarutbildningarna

KB ser positivt på att utredningen lyfter att kunskap om läromedel behöver förstärkas på lärarutbildningarna.

Undersökningar identifierar kunskapsbrist hos lärare som den huvudsakliga orsaken till bristen på tillgängliga läromedel för elever som behöver det.

7.1.7 Forskning och innovation

KB är positiv till förslaget om teknisk innovation när det gäller digitala läromedel för elever med funktionsnedsättning.

Teknik som skapar effektiva lösningar för elever är ibland svår att tillgänglighetsanpassa för exempelvis elever som är blinda eller döva. KB ser positivt på ett uppdrag till SPSM att utreda vidare hur teknisk innovation på området läromedel kan främjas. KB anser det viktigt att särskilt också beakta behov hos elever med kognitiva funktionsnedsättningar.

7.2 Vilka som berörs av utredningens förslag

KB vill lägga till

- **de kommunala folkbiblioteken**, som berörs av att kurslitteratur för vuxenstuderande ska vara kostnadsfri
- **skolbibliotekarier**, som ska räknas som pedagogisk personal i statistiken och inte som läromedel.

Beslut i detta ärende har fattats av Anja Dahlstedt, avdelningschef Bibliotekssamverkan och forskningsstöd, efter föredragning av Anna-Stina Takala.

Det här beslutet har signerats elektroniskt, därför saknas namnunderskrifter.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign